

Тетяна Поліщук,
старший викладач
кафедри реклами та зв'язків з громадськістю
Факультету журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка

Tetiana Polishchuk,
Senior Lector
of the Advertising and Public Relations Department,
Faculty of Journalism,
Borys Grinchenko Kyiv University
Email: t.polishchuk@kubg.edu.ua
ORCID iD 0000-0002-7322-6380

Олександр Шевчук,
студент
ОПП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
Факультету журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка

Oleksandr Shevchuk,
Bachelor Student,
Faculty of Journalism,
Borys Grinchenko Kyiv University
Email: texnard123@gmail.com
ORCID iD 0000-0001-7402-4337

УДК 02(94+931):005.934.5

DOI <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2022.14>

НОВІ СЕРВІСИ В РОБОТІ БІБЛІОТЕК АВСТРАЛІЇ ТА НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ

NEW SERVICES IN THE LIBRARIES ACTIVITIES IN AUSTRALIA AND NEW ZEALAND

Вивчення світового досвіду в роботі бібліотек дає можливість українським установам взяти з нього найкраще, вже апробоване та перспективне для роботи зі своїми користувачами. У даному дослідженні автори звернули увагу на проектну діяльність і взаємодію з читачами бібліотек Австралії та Нової Зеландії через нові сервіси. У статті розглянуто проектну діяльність та нові сервіси, що застосовують у роботі зі своїми користувачами публічні бібліотеки Австралії та Нової Зеландії. Вирішення поставлених завдань здійснювалося за допомогою загальнонаукових методів дослідження. Було проведено аналіз джерел з визначення основних понять теми; аналіз контенту сайтів та соціальних мереж обраних установ; історико-порівняльний метод становлення публічних бібліотек Австралії та Нової Зеландії. На основі аналізу зарубіжного досвіду досліджено напрями соціокультурних трансформацій публічних бібліотек Австралії та Нової Зеландії. Основні результати та наведені приклади у майбутньому можуть бути впроваджені у діяльність українських книгозбірень та допомогти в налагодженні співпраці з публічними бібліотеками цих країн. Основні положення, матеріали та результати дослідження можуть бути використані при взаємодії публічних книгозбірень з бібліотеками Австралії та Нової Зеландії. Порівнявши діяльність бібліотек у цих країнах, можна дійти висновку, що хоч австралійські та новозеландські і мають значно більшу кількість матеріальних ресурсів, все ж напрями діяльності в цілому є схожими. Особлива увага приділяється саме навчанню і дозвіллю користувачів, для цього також залучаються відомі люди. Українські ж публічні книгозбірні можуть впроваджувати у свою роботу схожі проекти та використовувати нові сервіси для взаємодії зі своїми користувачами та громадами.

Ключові слова: нові сервіси, публічна бібліотека, проектна діяльність, бібліотечні мережі, користувач.

Studying the world experience in libraries activities gives Ukrainian institutions the opportunity to use the best, tested and promising ideas for working with their users. In this study, the authors pay attention to the project activities and interaction with readers in Australian and New Zealand libraries through new services. The article examines providing project activities and new services for the users of public libraries in Australia and New Zealand. The tasks were solved by using general

scientific research methods. The analysis of sources was carried out to determine the main concepts of the topic; content analysis of websites and social networks of selected institutions; historical and comparative method of formation of public libraries in Australia and New Zealand. Considering the analysis of foreign experience, the approaches to socio-cultural transformations of public libraries in Australia and New Zealand are investigated. In the future, the main research findings can be implemented in the activities of Ukrainian book repositories and help in established cooperation with the public libraries of these countries. The main provisions, materials and research results can be used in the interaction of public book repositories with libraries in Australia and New Zealand. Comparing the activities of libraries in these countries, we can come to the conclusion that although Australian and New Zealand libraries have a much larger amount of material resources, the areas of activity are generally similar. Special attention is paid to the education and leisure of users, and famous people are also involved for this. Ukrainian public libraries can implement similar projects in their work and use new services to interact with their users and communities.

Keywords: new services, public library, project activity, library networks, user.

Актуальність і стан дослідження питання. Враховуючи активні соціокультурні трансформації суспільств, має відбуватися і трансформація в роботі бібліотек, що включає в себе зміни у послугах, що надаються книгозбірнями, тобто розвиток різноманітних можливостей обслуговування читачів та використання для цього сучасних інтерактивних сервісів. Вони мають поєднувати як традиційні бібліотечні активності, модернізуючи їх до вимог часу, так і створювати нові.

У даній розвідці ми звернули увагу на історію становлення публічних бібліотек в обраному регіоні. Зокрема, ґрунтовну роботу про історію створення та розвиток колоніальних бібліотек, в тому числі австралійських й новозеландських, написали дослідниці Лара Аткин та Сара Комін [8]. У своїй праці вони звернули увагу на особливості сприйняття владою метрополії та місцевим населенням створення власних бібліотек, що суголосно з історією українських публічних книгозбірень, які виникають в один й той самий період.

Для розуміння ж того, що підпадає під поняття нових сервісів та послуг у книгозбірні, можна розглянути певні приклади бібліотечних інновацій. Так, Людмила Козачок, головний методист науково-методичного відділу ТОУНБ, визначає, що трансформації в бібліотечних послугах є складовою продуктивних та сервісних інновацій, які є вагомою частиною бібліотечної інновації. Такими нововведеннями визначаються креативна, оригінальна ідея чи проект, які відрізняються від традиційної бібліотечної діяльності та відіграють певну роль у розвитку культурної сфери життя суспільства. Тобто, можна сказати, що новими сервісами бібліотеки можуть виступати ігри, екскурсії, впровадження різноманітних освітніх курсів, організації зон відпочинку, простору для стартапів, надання доступу до сторонніх ресурсів,

введення інтерактивних моментів у діяльність книгозбірні тощо [1].

Якщо ж проаналізувати звіти бібліотек Австралії та Нової Зеландії, то можна представити основні, хоч і не всі, типи нових сервісів. Одним з поштовхів до їх розвитку були саме карантинні обмеження в усьому світі, завдяки яким значно збільшилися і покращилися електронні послуги. До них можна віднести онлайн-доступ до кінофестивалів чи таке ж проведення заходів самих бібліотек, наприклад, «тиждень швейцарського кіно». Також — дистанційні майстер-класи чи форуми. Вони можуть бути призначені як для звичайних користувачів книгозбірні, так і для фахівців певної галузі. Ще одним важливим типом послуг є надання доступу до максимальної кількості різноманітних ресурсів. До них відносяться соціально важливі, наприклад ті, що дають змогу брати участь у законотворчій діяльності; наукові; ті, що стосуються дозвілля. Останні можуть бути як книжковими (електронні книги, аудіокниги, журнали), так і такими, наприклад, що дають доступ до фільмів та музики [2, 6].

Отже, новими сервісами в діяльності публічних бібліотек можна назвати сучасні послуги. Вони бувають різними, які є офлайн та онлайн. Останні наразі розвиваються все активніше.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бібліотеки Австралії та Нової Зеландії ще з кінця XIX століття почали активно прислухатися до потреб, як вже наявних, так і потенційних читачів. У XXI столітті вони займаються різноманітною діяльністю для задоволення потреб своїх користувачів. Одним з основних напрямів такої діяльності є проведення різноманітних заходів та зустрічей з цікавими людьми. До них можна віднести поетичні фестивалі, майстер-класи, конкурси та авторські програми. Тематика таких заходів, як і форма проведення, є різноманітною, наприклад, заходи, що присвячені культурному багатогранню цих країн, можуть

проводитися за участю музикантів, танцюристів, поетів та акторів. Також бібліотеки Австралії активно співпрацюють з місцевими театрами, популяризують культурні події, а приміщення книгозбірень використовуються, в тому числі, й для експонування робіт місцевих художників та пересувних виставок. Багато публічних бібліотек підтримують місцевий економічний розвиток, надаючи відвідувачам необхідну туристичну інформацію та вільний доступ до Інтернету через Wi-Fi [9]. Бібліотеки Австралії та Нової Зеландії використовують різні інтерактивні сервіси для взаємодії з користувачами та активно ведуть свої соціальні мережі [50]. Окремо варто зазначити, що бібліотеки у певному місті чи на окремій території мають спільний сайт, на якому висвітлюється їх загальна діяльність, а користувачі мають максимальну обізнаність щодо них. У даному дослідженні ми розглядаємо наступні бібліотеки Австралії: Міська бібліотека Аделаїди, Державна бібліотека Вікторії та Публічна бібліотека Аліс-Спрінгс, а також бібліотеки Тасманії та бібліотеки міста Веллінгтон, що розташовані в різних містах та представляють інтерес з точки зору доступності інформації. Джерелами дослідження послуговували офіційні сайти, соціальні мережі та блоги цих бібліотек.

Міська бібліотека Аделаїди визначає себе не просто місцем, де можна брати книги, а місцем, де люди з усіх верств суспільства можуть об'єднуватися, щоб творити, спілкуватися та надихати один одного. Для досягнення таких цілей використовуються різні напрямки співпраці зі своїми читачами. У приміщенні бібліотеки проводяться заходи різноманітної направленості, до них відносяться: навчання настільним іграм, LEGO-клуб, йога для дітей, науковий клуб (в першу чергу для дітей), навчання комп'ютерної грамотності чи іспанській мові тощо [7]. Книгозбірня має й низку центрів, кожен з яких пропонує різні послуги для користувачів. Так, «Історичний центр» створений для просвітництва спільноти, використовує для цього спеціалізовані виставки, онлайн-тури, допомагає з дослідницькими проєктами, інтерактивними презентаціями, індивідуальним навчанням тощо. «Інноваційна лабораторія» співпрацює з художниками, місцевими підприємцями та провідними дослідниками, щоб забезпечити модерні програми та заходи для всієї громади. Вона дає можливість досліджувати та пробувати себе в галузі передових технологій, включаючи 3D-принтери, робототехніку, віртуальну реальність та об'ємні дисплеї. «Медіалабораторія» має різне програмне забезпечення,

яке кожен відвідувач може використати з метою оживлення своєї музики, анімації чи кінопроєкту. Варто зазначити, що важливу роль у діяльності цих центрів відіграють волонтери, які надають індивідуальну допомогу в опануванні програмного забезпечення, охоче дадуть відповідь на запитання щодо роботи з певними гаджетами [3]. Також користувачі бібліотечної мережі Аделаїди мають доступ до багатьох онлайн-ресурсів, як розважальних, наприклад, безкоштовний доступ до медіасервісів, зокрема до кіно, музики, розваг для дітей; так і ресурсів для розвитку, до прикладу, комп'ютерні навички, мовні курси тощо [7].

Спеціально для дітей створено Бібліотеку музичних іграшок, яка має на меті допомагати дітям вчитися рахувати, розвивати грамотність та емоційні навички у веселій та захоплюючій формі. У ній міститься широкий асортимент із понад 120 музичних іграшок та інструментів, які є екологічно чистими та підходять для дітей від нуля до п'яти років. Скористатися послугою можуть всі жителі Південної Австралії за допомогою членської картки Бібліотеки музичних іграшок. Можна взяти максимум 4 іграшки, а повернути їх треба протягом 14 днів. Послуга є платною і загалом коштує \$30, для пільгових категорій \$15 [7].

У 2022 р. бібліотеки Аделаїди у партнерстві з Радіо Аделаїди створили подкаст, який надає можливість людям поділитися своїми історіями про життя в цьому місті. Кожного місяця книгозбірні подають такі історії на розгляд. Радіо відбирає учасників, яким воно допоможе створити ідеальну історію, за допомогою навчальних онлайн-матеріалів. Кожен з них отримує можливість відвідати спеціальну репетицію, під час якої можна вдосконалити свій виступ, що пізніше відбудеться у одній з публічних бібліотек. Окрім цього, для всіх поданих історій є можливість бути опублікованими на спеціальному сайті. Це є загальнодоступна колекція, що ілюструє життя в Аделаїді, а саме її різноманітну спільноту, культуру та творчість. Наразі визначено основні тематики для історій, а саме: «Дім» — все те, що для людини може означати це слово, наприклад, місце, персона, почуття тощо; «Золоті можливості» — наприклад, можливість, що прийшла з найбільш маломовірних обставин; «Привід для святкування»; «Посадка насіння» — історія про насіння, яке дало плід чи, можливо, таке, яке зацвіте в майбутньому [12].

Державна бібліотека Вікторії є центральною і найбільшою бібліотекою штату Вікторія, що знаходиться у Мельбурні. Вона позиціонує себе

як «місце для всіх у мінливому світі» і прагне стати простором культурної спадщини для жителів Вікторії, а також каталізатором для генерування нових знань та ідей. Окремо зазначається про те, що установа хоче, щоб її ресурси були доступні як у будівлі, так і через Інтернет. Власне на цьому і будується її взаємодія із користувачами [12]. Такий підхід підкреслюють як заходи, що проводить бібліотека, так і матеріали, що розміщені на її сайті. Книгозбірня постійно покращує свої сервіси для того, щоб її користувачам було зручно працювати. Для цього було створено значну кількість коротких онлайн-посібників з різних тем, які допомагають досліджувати колекції установи та працювати з її сайтом. Всього наявно 185 таких посібників різноманітної тематики. Найбільше їх у таких категоріях, як: історія (загальна й австралійська окремо); сімейна історія або родовід; уряд і політика. Також на сайті бібліотеки наявний список з 370 баз даних різної направленості та призначення: для дітей, студентів, науковців, широкого загалу тощо. До кожного запису є короткий опис, покликання та графічні зображення, що показують певну характеристику ресурсу, наприклад, призначення чи режим доступу. Важливим є те, що до багатьох ресурсів користувачі мають віддалений доступ, якщо вони є читачами бібліотеки [12]. Іншим важливим напрямом діяльності даної книгозбірні є проведення різних заходів, що призначені як для дітей, так і для дорослих та відбуваються як у стінах установи, так і онлайн. Вони бувають різних типів. Перший можна назвати саме бібліотечним, тобто установа організовує його сама і він стосується певного аспекту діяльності, наприклад, як орієнтуватися у колекції газет. Другий — це той, що був організований у співпраці з партнерами. Це може бути, зокрема, вебінар, що організований бібліотекою і до якого запрошують колишніх студентів, які можуть поділитися досвідом проходження певних курсів. Окрім цього, установа співпрацює з творчими людьми регіону і допомагає їм проводити власні заходи, при цьому вони можуть бути комерційними (тобто квитки коштують певну суму грошей), а для користувачів бібліотеки діють знижки [12].

Значну увагу бібліотека приділяє дітям та підліткам. Для цього у книгозбірні створено «Дитячий квартал Pauline Gande», що являє собою безкоштовний, спеціально побудований простір для дітей віком до 12 років (та їхніх батьків чи опікунів) для читання, навчання та ігор. Власне приміщення охоплює два поверхи та має двоповерховий дитячий замок: верхній

поверх розрахований на дітей віком від 8 до 12 років, а нижній — для дітей молодшого віку. Також наявні куточки для читання, ігровий простір і колекція з понад 4000 дитячих книг, включаючи книги Брайля та книги іншими мовами (крім англійської). Зони були розроблені, щоб обслуговувати дітей у міру їх росту та розвитку, і конкретно орієнтовані на немовлят, малюків, дітей дошкільного віку, учнів початкової школи та підлітків. Для забезпечення максимального комфорту дозволено приносити їжу та напої для немовлят і малюків. Також є окрема сімейна кімната з приміщеннями для годування грудьми та переодягання, туалетами як для дітей, так і для дорослих, а також місцем для паркування дитячих колясок. Простір має і ряд програм та заходів, у яких діти до 12 років та їх родини можуть безкоштовно брати участь [12].

Публічна бібліотека Аліс-Спрінгс — книгозбірня, що позиціонує себе як яскраве місце, де люди можуть зустрічатися, проводити час, працювати, грати, навчатися та відвідувати різноманітні заходи. Те, що для установи є важливою взаємодія з користувачами, яскраво ілюструє той факт, що одразу на головній сторінці розміщено форму для зворотного зв'язку [4]. Як й інші книгозбірні Австралії, ця бібліотека значну увагу приділяє онлайн-ресурсам. Тож членство у бібліотеці дає безкоштовний доступ до великого діапазону матеріалів, що містять інформацію для читання. Платформи дають доступ до електронних та аудіокниг, різноманітних журналів, при цьому наголошується, що вони мають значну кількість австралійських та новозеландських видань. Також надається доступ до ресурсу, що допомагає у підготовці до тестів IELTS. Іншим, спеціалізованим сервісом є той, що призначений для молоді. Його фішка полягає в тому, що уривки з книг читають різні оповідачі спеціально для дітей [4]. Загалом дана бібліотека велику увагу приділяє саме дітям та підліткам, що зазначено у програмах заходів та проєктів, представлених на її сайті. Регулярними є заходи, що припадають на шкільні канікули. Школярам бібліотека пропонує можливість відпочити з хорошою книгою, журналом, доступом до комп'ютерів з безкоштовним WI-FI та власним кінотеатром. Існують заходи і для дітей віком від 0 до 2-х років та від 2-х до 5-ти. Вони є інтерактивними, відповідно до потреб аудиторії, та мають на меті розвинути любов до мови або стимулювати розвиток грамотності — для більш старших відвідувачів. Окрім цього, існує повторюваний захід «Multilingual Storytime», що підходить дітям віком від 0 до 8 років, під час якого носії

мови можуть ділитися казками, історіями, піснями тощо на своїй мові, наразі на сайті вказано непальську, тагальську, іспанську, німецьку та французьку мови [4].

Тасманійські бібліотеки об'єднані в одну мережу, і вся інформація про них знаходиться на одному порталі. Вони надають сучасні бібліотечні послуги, які є загальнодоступними, інклюзивними та орієнтуються на аудиторію, що має різний вік, інтереси та потреби. Значна увага приділяється інтернет-ресурсам та віддаленим сервісам. Користувачі книгозбірні мають доступ до електронних книг, електронних аудіокниг, коміксів, графічних романів, дитячих оповідань, цифрових журналів і газет з Тасманії, Австралії та інших країн, наприклад, за допомогою ресурсів BorrowBox чи Good Reading Hub for Book Lovers. Пропонуються також і ресурси, що дають можливість онлайн прослухувати музику та дивитися різні фільми, наприклад — Naxos Jazz Music Library та Australasian Video Online. Для тих, хто цікавиться історією, займається дослідженнями чи хоче навчатися, книгозбірня також надає відповідні можливості. Для кожного ресурсу, і не тільки, створено короткі гайди, у яких простою мовою детально описано особливості роботи з кожним. При цьому варто зазначити, що вони є як у відео, так і текстовому варіантах, окремо можна скачати pdf-файл з цією інформацією [10, 11].

Для зручності користувачів був розроблений мобільний додаток. Він дає різні можливості, наприклад, пошуку книг, журналів, консольних ігор та інших складових колекцій книгозбірень. Окрім цього, існують й інші можливості: робота з власним обліковим записом, зв'язка бібліотечних карток усієї родини, сканування ISBN, пошук найближчих бібліотек тощо [11].

Бібліотеки міста Веллінгтона також об'єднані в єдину загальну мережу. Своему сайту вони приділяють значну увагу. Він відіграє важливу роль у комунікації книгозбірень зі своїми громадами, створений з можливостями для постійного розвитку, а метою його є забезпечення віртуального доступу до всіх можливих послуг. Для цього ж був розроблений і мобільний додаток, можливості якого майже ідентичні у порівнянні з вже згаданим австралійським [13]. Бібліотеки значну увагу приділяють саме дітям, розділ, що їм присвячений, має й інше оформлення, більш підходяще для даної аудиторії. Для них розробляються спеціальні програми та заходи. Вони можуть діяти постійно, як наприклад, LEGO-клуб, так і під час різних подій, наприклад, у період канікул розробляється програма заходів для дітей різного віку. Для зареєстрованих

надається доступ до того ж типу ресурсів, що й в Австралії, хоча варто зазначити, що пропонується значно ширший доступ до бази даних та онлайн-ресурсів, що стосуються бізнесу [13]. Особлива увага приділяється і мігрантам, що хочуть долучитися до користування бібліотеками чи отримати допомогу, що необхідна для початку проживання у місті. Спеціально для них були створені сторінки різними мовами, при цьому кожна з них містить певні відмінності, наприклад, де можна знайти літературу французькою. Всього наявно матеріалів 26 мовами, але української, на жаль, немає. Також окрема увага приділяється тій інформації, що стосується корінного населення, маорі. Для цього надається доступ до спеціальних баз даних, що стосуються мови, історії, музики, культурних особливостей тощо. Проводяться і різні культурні заходи цієї направленості для дітей [13].

Висновки. У результаті дослідження було проаналізовано нові сервіси та проектну діяльність публічних бібліотек Австралії, Нової Зеландії та України як результат соціокультурних змін, що сталися з початку XXI століття. Загалом можна зазначити, що книгозбірні Австралії та Нової Зеландії у своїй роботі активно використовують різні напрямки взаємодії зі своїми користувачами та нові сервіси. Сюди можна віднести як офлайн-, так і онлайн-заходи, в залежності від можливостей їх проведення та цільової аудиторії.

Виявлено, що для австралійських та новозеландських бібліотек характерними рисами є активне використання віддалених сервісів, при цьому значна увага приділяється і звичайним способам взаємодії з користувачами. Щодо віддалених і нових сервісів, то проаналізовані в дослідженні книгозбірні намагаються впроваджувати у свою роботу їх різновиди, зокрема, до таких можна віднести розроблені посібники (для зручності користувачів), графічні позначки (для полегшення орієнтування), навчання роботі з сучасним програмним забезпеченням (для творчої діяльності). Ми звернули увагу й на те, що бібліотеки у своїй діяльності орієнтуються не лише на дорослу аудиторію, а й на дітей та підлітків, тобто вони прагнуть бути цікавими і корисними для максимально широкого кола своєї громади. Важливою особливістю є можливість, що їм надає членство у бібліотеці. Зокрема, в Австралії читачі книгозбірні додатково отримують доступ до великої кількості різноманітних ресурсів, що стосуються як розваг, так і навчання чи наукової діяльності. Варто звернути увагу і на те, що бібліотеки цих країн проводять заходи, щоб ще з дитинства зацікавлювати своїх

користувачів вивчати інші культури, в тому числі і корінних народів. Важливим для них є саме навчання користувачів, особлива увага приділяється цифровій та комп'ютерній грамотності, підвищенню їх культурного рівня, популяризації читання, співпраці з культурними діячами. Характерним є і те, що значна увага приділяється місцевому краєзнавству, а до проведення заходів залучають відомих людей, вихідців з даного регіону.

Для розвитку та відповідності сучасним вимогам бібліотеки мають підлаштовуватися під актуальні потреби своїх користувачів, тобто впроваджувати зміни у свою діяльність. У результаті соціокультурних трансформацій утворюються нові послуги, які неодмінно потребують і оновлених сервісів в роботі книгозбірень, що відповідають сучасним викликам суспільства і можуть бути як модернізованими старими, так і повністю модерними й унікальними. Через те, що ця діяльність часто є складною і вимагає концентрації багатьох ресурсів в одному напрямку, для реалізації конкретних змін використовується проектна діяльність. У своїй діяльності австралійські бібліотеки активно використовують віддалені онлайн-сервіси, при цьому доступ до них надається з максимально можливими зручностями і широкими можливостями для користувача. Також значна увага приділяється і дитячій аудиторії.

Джерела

1. Інноваційні послуги публічних бібліотек. URL: https://library.te.ua/wp-content/uploads/2016/02/2012_12_innovation.pdf (дата звернення: 10.01.2022).
2. Про підсумки діяльності публічних бібліотек Києва за 2020 рік. URL: <https://lubl.kyiv.ua/wp-content/uploads/2015/08/%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2-2020.pdf> (дата звернення: 06.06.2022).
3. Старовинна гравюра. URL: <https://odnb.odessa.ua/gravures/about> (дата звернення: 06.06.2022).
4. Alice Springs Public Library. URL: <https://alicesprings.nt.gov.au/recreation/library> (дата звернення: 03.01.2022).
5. Australian Public Libraries Statistical Report 2019–20. Compiled by State Library of Queensland, March 2021. URL: <https://www.nsla.org.au/sites/default/files/documents/nsla-publibstats-2019-20.pdf> (дата звернення: 06.06.2022).
6. Library Services. *City of Adelaide*. URL: <https://www.cityofadelaide.com.au/community/library-services/> (дата звернення: 03.01.2022).
7. Early Public Libraries and Colonial Citizenship in the British Southern Hemisphere / Atkin, Lara; Comyn, Sarah; Fermanis, Porscha; Garvey, Nathan. Access mode: https://researchrepository.ucd.ie/bitstream/10197/10836/2/2019_Book_EarlyPublicLibrariesAndColonial.pdf (дата звернення: 15.01.2022).

8. Libraries Building Communities. URL: <https://www.sl.nsw.gov.au/stories/libraries-building-communities> (дата звернення: 03.01.2022).

9. *Libraries Tasmania*. Tutorials. URL: <https://my.nicheacademy.com/librariestasmania> (дата звернення: 06.06.2022).

10. Explore Libraries Tasmania. *Libraries Tasmania*. URL: <https://www.libraries.tas.gov.au/Pages/Home.aspx> (дата звернення: 06.06.2022).

11. *State Library Victoria*. URL: <https://www.slv.vic.gov.au/> (дата звернення: 03.01.2022).

12. The First Public Library. *New Zeland History*. URL: <https://nzhistory.govt.nz/media/photo/the-first-public-library> (дата звернення: 06.06.2022).

References

1. Innovatsiini posluhy publicnykh bibliotek. (2012). *Metodychni porady*, Ternopil [in Ukrainian]. https://library.te.ua/wp-content/uploads/2016/02/2012_12_innovation.pdf
2. Pro pidsumky diialnosti publicnykh bibliotek Kyieva za 2020 rik. [in Ukrainian]. <https://lubl.kyiv.ua/wp-content/uploads/2015/08/%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2-2020.pdf>
3. Starovynna hraviura. [in Ukrainian]. <https://odnb.odessa.ua/gravures/about>
4. Alice Springs Public Library. [in English]. <https://alicesprings.nt.gov.au/recreation/library>
5. Australian Public Libraries Statistical Report 2019–20. Compiled by State Library of Queensland, March 2021 [in English]. <https://www.nsla.org.au/sites/default/files/documents/nsla-publibstats-2019-20.pdf>
6. Library Services. *City of Adelaide* [in English]. <https://www.cityofadelaide.com.au/community/library-services/>
7. Early Public Libraries and Colonial Citizenship in the British Southern Hemisphere. Atkin, Lara; Comyn, Sarah; Fermanis, Porscha; Garvey, Nathan [in English]. https://researchrepository.ucd.ie/bitstream/10197/10836/2/2019_Book_EarlyPublicLibrariesAndColonial.pdf
8. Libraries Building Communities. [in English]. <https://www.sl.nsw.gov.au/stories/libraries-building-communities>
9. *Libraries Tasmania*. Tutorials. [in English]. <https://my.nicheacademy.com/librariestasmania>
10. Explore Libraries Tasmania. *Libraries Tasmania* [in English]. <https://www.libraries.tas.gov.au/Pages/Home.aspx>
11. *State Library Victoria*. [in English]. <https://www.slv.vic.gov.au/>
12. The First Public Library. *New Zeland History*. [in English]. <https://nzhistory.govt.nz/media/photo/the-first-public-library>

Надіслано до редакції: 05.09.2022.

Прийнято до друку: 22.11.2022.